

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “อผาสุวิหาร — อยู่ไม่สุข”

คำว่า อผาสุวิหาร เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง [อ่านตามภาษาบาลีว่า อะ-ผา-สุ-วิ-หา-ระ] มาจาก คำ ๒ คำรวมกันคือ คำว่า อผาสุ (ไม่สุข, ไม่สำราญ, ไม่สบาย) กับคำว่า วิหาร (อยู่) แปลรวมกันได้ว่า อยู่ไม่สุข, อยู่ไม่สบาย, อยู่ไม่สำราญ แสดงถึงความเป็นจริงอกุศลธรรม ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นจะทำให้อยู่ไม่เป็นสุขเลย ตามข้อความที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสกับพระเจ้าปเสนทิโกศลว่า “ดูกรมหาบพิตร ธรรมคือโลภะความโลภ ธรรมคือโทสะความโกรธ ธรรมคือโมหะความหลงความไม่รู้ เมื่อเกิดขึ้นแก่โลก ย่อมเกิดขึ้น เพื่อไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล เพื่อทุกข์ เพื่อความอยู่ไม่สำราญ”

(จาก ... พระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค โลกสูตร)

สัตว์โลก แต่ละคนก็เป็นแต่ละหนึ่ง ว่าโดยสภาพธรรมแล้ว ก็ไม่พ้นไปจากความเป็นไปของสภาพธรรม กล่าวคือ จิต เจตสิก และ รูป ครอบงำได้ยังไม่ได้ดับพืชเชื้อของกิเลส อันเป็นกิเลสที่ละเอียดที่จะต้องถูกดับด้วยอริยมรรค (โสดาปัตติมรรค สกทาคามิมรรค อนาคามิมรรค อรหัตตมรรค) ก็ย่อมเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้กิเลสชั้นที่กลุ้มรุมจิตเกิดขึ้น และถ้าสะสมมากขึ้นมีกำลังกล้า ก็สามารถล่วงเป็นทุจริตกรรมประการต่าง ๆ มีการประทุษร้ายเบียดเบียนผู้อื่น ลักทรัพย์ของผู้อื่น เป็นต้นได้ และในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นไปด้วยโลภะบ้าง โทสะบ้าง หรือถ้าไม่เป็นโลภะหรือโทสะก็เป็นโมหะ (ทุกขณะที่เป็นอกุศล จะไม่ปราศจากโมหะเลย) ตลอดเวลาที่จิตไม่เป็นไปในการให้ทาน ไม่ได้เป็นไปในการรักษาศีล และไม่มีการอบรมเจริญปัญญา จากการฟังธรรมบ้าง สนทนาธรรมบ้าง เป็นต้น จิตก็จะเป็นอกุศล ขณะที่อกุศลเกิดขึ้นนั้น อยู่ไม่สุขเลย มีแต่อยู่เป็นทุกข์เพราะโลภะ เป็นทุกข์เพราะโทสะ เป็นทุกข์เพราะโมหะ เป็นทุกข์เพราะริษยา เป็นทุกข์เพราะความเห็นผิด เป็นทุกข์เพราะกิเลสนานาประการที่เตียว อาจจะติดข้องมากๆ ก็ได้ อาจจะโกรธมากๆ ก็ได้ อาจจะมีเห็นผิดแล้วมีความประทุติเป็นไปตามความเห็นที่ผิดก็ได้ พล่านไปด้วยกิเลส เป็นทุกข์ อยู่ไม่สุขในขณะที่เกิดขึ้น และยังถ้าเป็นกิเลสที่มีกำลังถึงขั้นล่วงเป็นทุจริตกรรมแล้ว ผลที่จะเกิดขึ้นก็ต้องเป็นผลที่ไม่ดี ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าพอใจโดยส่วนเดียว และจะไปเกิดกับคนอื่นไม่ได้ ก็ต้องเกิดกับตนเองเท่านั้น เพราะตนเองเป็นผู้กระทำ

แล้วจะอยู่เป็นสุขได้อย่างไร? พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง สามารถนำออกจากทุกข์ เป็นไปเพื่อดับทุกข์ เป็นไปเพื่อดับกิเลสได้อย่างแท้จริง หนทางแห่งการอบรมเจริญปัญญานี้เอง ที่จะเป็นไปเพื่อการอยู่เป็นสุข ซึ่งเป็นสุขที่เกิดจากกุศลธรรม และปัญญาที่ค่อยๆ เจริญขึ้น

แต่ละบุคคลล้วนเป็นผู้มากไปด้วยกิเลสด้วยกันทั้งนั้น แต่ถ้าเป็นผู้เห็นโทษของกิเลสและเห็นประโยชน์ของการศึกษาพระธรรม ฟังพระธรรม อบรมเจริญปัญญา ย่อมมีทางที่จะทำให้เป็นผู้อยู่เป็นสุข อันเนื่องมาจากเป็นผู้มีกิเลสที่เบาบางลงจนกระทั่งสามารถดับกิเลสได้ในที่สุด

เพราะเหตุว่า ไม่ว่าผู้ใดกำลังประสบความทุกข์มากน้อยสักเท่าไร ถ้าสติจะระลึกในลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏ เพียงชั่วขณะที่ระลึกนั้น ย่อมเบาย่อมคลายจากความหนัก ความทุกข์ ความอยู่ไม่สุขด้วยอกุศลธรรม เพราะกุศลธรรมเกิดขึ้น และเมื่อกล่าวโดยรวมแล้ว ขณะที่กุศลธรรมเกิดขึ้นเป็นไปนั้น อยู่เป็นสุข ตรงกันข้ามกับขณะที่เป็นอกุศลอย่างสิ้นเชิง ซึ่งทั้งหมดทั้งปวงต้องอาศัยการฟังพระธรรมอบรมเจริญปัญญาในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเป็นเครื่องอุปการะเกื้อกูลให้

กุศลธรรมประการต่างๆ เจริญขึ้น ชัดเกลาละคลายอกุศลธรรม เพราะฉะนั้นจึงควรทราบตามความเป็นจริงว่า มีหนทางเดียวเท่านั้นที่จะพ้นจากความทุกข์ ทำให้อยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างแท้จริง นั่นก็คือ หนทางแห่งการอบรมเจริญปัญญาที่รู้สภาพธรรมที่กำลังปรากฏในขณะนี้ ซึ่งเป็นหนทางที่พระอริยเจ้าทั้งหลายได้ดำเนินมาแล้ว.

[ชมรมบ้านรั่มมะ มศพ.: www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖]